

A „KELET” előfizetési díja:

Videkre postán vagy helyben házhoz hordva	
Egész évre	16 frt.
Félévre	8
Negyedévre	4
Egy hóra helyben	1 frt 50 kr.
Egyes szám ára	7 kr.

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepekét követő napok kivételével.

Szerkesztői szállítás: Főttér 4-ik szám hóvá a lap szellemi részét illető közlemények czimzandók.

Az ÉRTÉKES CZIKKEK DIJAZTÁNAK. Kéziratok nem adnak vissza.

Kiadó-hivatal: Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak

Hatszaz hasábozott garmond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Bekhaus den Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallfischgasse 10.) Bud. Mosse Publicistische Bureau Budapest. Haasenstein és Vogler hirdetés körv. irodája. Weiss Mór hirdetések felvételi irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest szervizátor 5. sz.

Nyilvántartási díjak

garmond sora után 25 kr. ártandó.

POLITIKAI ES KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Kolozsvár, 1878. márcz. 9.

(?) Sepsiszentgyörgy városa a mellett, hogy a kisebb polgári poros ügyek elintézését — a törvény rendelethez értelmében — a községi bíraskodás keretében a maga idejében beilleszté. egyszersmind azt az engedélyt is igénybe vette a törvénynek, hogy a bekebelezést létesítette.

Kolozsvár törvényhatósága, az erdélyi részek „vezér-városa,” e tekintetben csak épen annyira szorított, a mennyire a törvény kötelezi, de a bekebelezést életbe léptetését még meg sem kísérelte.

Hja! hozzá lehetünk már untig szokva, hogy a mi nagy tekintetű előjárásunk ilyen bizonyítványokat s olgáltat ki számunkra s főkező fokozza hírnevünket, mely e várost, mint egy intelligenciális központot, kétségen kívül megilleti.

Im, már a kisebb polgári poros ügyek törvényeszerű átvételét elrendelő miniszteri leirat a kellő intézkedések megtételére febr. 25-dikét tűzi vala ki s a leirat a törvényhatóság az iránt összehívott gyűlésében már febr. 27-kén tárgyalás alá került. Azért-e, hogy a gyűlés a kinevezés jogát kénytelen legyen — az idő rövidsége okán — a tek. tanácsra bízni, mint az megkísérelt volt, de mit a bizottság — szokatlan erélyvel — mégis csak magának tartott fön; azért-e, hogy a nagyszerű program évek óta kitűzött s évek alatt számtalanszor ismét és ismét tárgyalatdatainak: a köztárgyhidnak, a szamosi vashidnak, sat. sat. kárbavesztett actái egész kényelmesen leváltára legyenek tehetők s ez minden idejét igénybe vette a tanácsnak — mi, avatlanok, nem tudhatjuk, mi csak épen a tényt látjuk.

És a törvényhatósági bizottság, ugy látszik, érezte is az idő előhaladottságának kényszerét, a midőn a márczius 1-sejével életbe léptetendő intézményt a tek. tanács oly kitűnő előkészítéssel, hogy febr. 27-én még sem a személyzet, sem a berendezési készletek, sem a helyiség felől még senki csak nem is álmodhatott s valószínűleg e körülmények hatása alatt történhetett, hogy a törvényhatóság még meg sem kísértő törvényadta jogának — a bekebelezés fölállításának — érvényesítését, hanem türelmesen s talán báliasan is fogadta, hogy legalább ennyire eljuthatott a tek. tanács gratiájából.

A „KELET” TÁRCZÁJA.

Az ödenweileri kastély.

Elbeszélés.

Irta:

Sand György.

IV.

Ejti csevegések.

(Folytatás.)

Sok időnek kelle e jelenet után elmúlni, míg ismét alkalom kínálkozott, hogy bevalljam szerelmemet Czecziliának.

Az öreg Boccaferri illetlen módon, kigombolt inggel, nyakkendő nélkül, a félig részegen állt előttünk, a mint rendesen szokott lenni, ha éppen egészen részeg nem volt. Celio dühösen tombolt lábaival, miközben a festéket mosta le a arczáról.

— Igen, igen, szolt a vén Boccaferri, ismét csak azt mondom, ha mindjárt megfojtasz is. Te vagy az oka az egésznek; rosszul, a legrosszabbul végeztél feladatodat! Azt tudtam eddig is, hogy rosszul játszál, de annyira rossznak, mint a milyen ma este voltál, még sem tartottalak volna.

— Hát én talán nem tudom, hogy rosszul végeztem dolgomat, maga rossz részeges kanos? kiáltott fel Celio, göröcsön gyűrve össze kendőjét, hogy az öregnek arczához vágja. De midőn Czecziliát belépni látta, abban hagyta e drámai mozdulatot, s a kendő lábainkhoz esett.

— Czeczilia! kiáltott, a mint beléptünk, szabaddits meg ettől a gonosz lélektől, bolond, részeges atyádtól; ez a vén bolond, számrágásokat mér itt reám. Hagyjon békét nekem, mert különben kidobom az ablakon!

Celio hevessege annyira korcsmabúzi volt,

Magunk is jobbnak találtuk, hogy, ha már ilyenek valának az előkészületek, azon alkalommal nem tétetett valamely elhamarkodott kísérlet a béke-bíróság rögtönös berendezésére. De ezzel nem hisszük, hogy föl kellett légyen adni a város jogát véglegesen s nyugodt előkészületek nyomán ne kellene legalább gondolkunk arra, hogy, ha a mi tanácsunk képtelen is a város követelményeinek kielégítésére, maga a bizottság ne gondoskodhatné a saját érdekeiről s ne kezdeményezhetné a maga részéről azt, a mit tulajdonképen az előjáráság kötelességében áll vala előre látnia, előkészítenie és folyamatba inditnia.

Mert mi ugyan elismerjük, hogy tisztán az ügyvédek szemüvegén át nézve a kérdést, előnyösebb rájuk nézve, ha azon nagyobbba polgári porok, melyek a bekebelezés előtt volnának röviden és könnyebb szerrel — és a mi fő: kevesebb kiadással elintézhetőek — továbbra is ügyvédi préda maradvának; s azt sem tagadjuk, hogy a mi tisztelt polgármesterünk, mint az ügyvédi kamara tiszteletbeli elnöke (mi ez?) érezheti, mint ilyen, feladatának az ügyvéd urakpartfogását — de, talán, nem vétetik nekünk rossz néven, ha mi, mint nem ügyvédek, a polgárság, a jogügyeket elintézni akaró közönség érdekeit tekintjük, nézeteinkre nézve kizárólag irányadónak s elengedhetetlennek tartjuk, hogy ha Sepsiszentgyörgy városa létesíteni tudta a béke-bírói intézményt, Kolozsvár se szolgáltassa ki magáról azt a szerényeségi bizonyítványt, hogy nem bírja, ember hia okán nem bírja, igénybe venni azt a jogot, melyet a törvény a nagyobb törvényhatóságoknak e tekintetben rendelkezésére bocsát.

Mi sok mindenhez hozzá vagyunk, az „új aera” folyamán szoktatva, de talán nem épen mulhatalan, hogy még új földrajzot is tanuljunk, melyben ez áll: „Kolozsvár, 27 ezer lakossal, muzeum, egyetem, 3 gymnasium, 2 tanítóképző, polgári iskola, 27 elemi iskola, stb. stb., falu a Szamos partján.”

Azért hát indítványozzuk a béke-bírói intézmény életbe léptetését.

— Az általános vámtarifá fölött folyt tárgyalásról az osztrák alsóházban azt írja a „Tressor”, hogy a tárgyalás befejeztetett, a nélkül, hogy

hogy egészen fellázított, de a békés lelki Czecziliát ez sem meglepni, sem felindítani nem látszott. Mint egy szalamandra, mely a tűztől sem fél, mint a viharhoz szokott hajós, úgy siklott a két ellenfél közé, megragadta kezeit, s e szókkal kényszerítette őket kibékülésre:

— És pedig még is szeretitek egymást mind a ketten! Ha atyám ma este kissé bolond, azt csak a bánat okozza, ha Celio baragos, ugy ez mai balesetétől származik! és pedig tudhatná, hogy az ő szerencsétlensége indította öreg barátját okatlan beszédre.

A vén Boccaferri most Celionyáka borult, s őt karjai közé szorítva így kiáltott fel:

— Isten a tanum, hogy csaknem ugy szeretlek, mint tulajdon édes leányomat.

S azzal elkezdett sirni. E könnyek részint szívből, részint a boros palackból eredtek. Celio vállát vonogatta, miközben viszonozta öléjét.

— Lásd fiam, kezdő ujból az öreg, én téged, anyádat, nővéreidet, fiatal fivéreidet, valamennyit az egekig szeretném emelni. . . Fejdeteket fényugárral venni körül s villámokból tenni homlokotokra koronát, mint az isteneknek! . . . És most te ide jössz, és csinálisz egy horribile fiacot, csak egyedül azért, mert nem kérted ki tanácsomat!

Néhány percig így csacsogott még tovább az öreg, de rendre, rendre tisztelni kezdtek eszméi. Pompásan beszélt a művészet iránti ragaszkodásról, a balul fel fogott egénységéről, mely megrontja a tehetséget. Az egyén egénységének nevezte azt. Eleinte darabosan, bizarr, homályos szavakkal fejezte ki magát, de a mint tovább beszélt, mind inkább szült máma. Most már rendkívüli tisztasággal mondta el véleményét, sőt sikerült azt kellemesebb alakba önteni, s nyájasabb szavakkal kényszeríteni az ellenkedő Celiot annak meghallgatására. A főbb dolgokra nézve ugyanazokat mondta el, mit én a hercegnőnek, csak más alakban és jobban. Láttam szavaiból, hogy ő is ugy gondolkodik, mint én, vagy is én mint ő, és hogy saját gondolataimat elemezi műértésem.

az en bloc szavazás szükséges lett volna. A birotság többségének sikerült javaslatát — melyek eltérnek részben a kormány előterjesztésétől s részben a kisebbségi javaslatoktól — elfogadtatni. Ez eltérések vonatkoznak első sorban a pénzügyi vámkokra és nevezetesen a kávévámrá. Ezenkívül, a kisebbség javaslatára a jutefonalak vámja 1 frt 50 kr., a finom pamutszöveteké 100 frttal s a kocsiutóké 10 frttal lett elfogadva. Nagyobb különbség van azonban az osztrák és a magyar képviselőház által elfogadott tételek közt s itt fog kezdődni a „kiegyezés” tulajdonképi feladata. Mindenesetre tekintetbe veendő még az is, hogy minő állást fog az urakháza, melyben a nagy földirtokos osztály van képviselve, a törvényjavaslattal szemben elfoglalni. A felsőház tán indíttatva fogja érezni magát arra, hogy közelebb állást foglaljon el a magyar és osztrák parlament közt s hogy a kávévámtól 22 frtra fixirozza, mely esetben a 4 frt helyett 2 frt lenne a küönbség, a mi miatt a kiegyezést nem volna érdemes elejteni. Constatáljuk, hogy néhány nap óta bizonyos körökben nagy reménnyel viseltetnek a kiegyezés sikere iránt, ugy, hogy márczius végére mégis csak tisztába lesznek hozva a függő kérdések. Ez ugyan nem absolute lehetetlen, de nagyon valószínűtlen.

— Bosznia és Hercegovina megszállásáról írja többi közt a „Journal des Debats”:

„El van tehát határozva, hogy be fognak menni a két tartományba. De minő ürügy alatt? az osztrák kormány előtt a formai kérdések korántsem közönyösek. Bevonulni a két tartományba azért, mert az oroszok is bevonultak Bulgáriába, nem látszik elegendő oknak a bécsi doctrináinak. Aztán ezzel kitennek magukat annak, hogy bírtásrai az oroszok. Pedig hát Ausztria kezdetől fogva büntárs. De a decorum a földolog. Bécsben tehát keresnek valamely theoriát, rendszert, vagy ürügyet, melylyel mentegélni lehessen a leendő lépéseket. Sikerült is rávenni néhány bonyák böget, kik küldöttségképen Bécsbe mennek megkérni a császárt, hogy jöjjön segítségükre. Nagyon jól van. Tehát Ausztria birni fogja a bosnyák népek beleegyezését. De még sokkal inkább szeretne a konferenciától meghatalmazást nyerni Bosznia és Hercegovina elfoglalására, hogy tettét Oroszország ellen irányoztának tüntethesse föl. Akkor aztán meg lesz óva minden látszat. Ez mindenesetre becsúlendő egy bizonyos mértékig, mert egyik jellemvonása a bécsi kormány hagyományos be-

csületességének, de mai napság az ily hagyományok kimentek divatból s az emberek minden tekintetben nélkül szoktak eljárni.”

— Szláv lapok az occupatióról pro és contra. Az ujvidéki „Zasziava”, „Ausztria-Magyarország és Bosznia” feliratu czikkében a monarchiák által eshetőleg occupálandó Bosznia ügyére vonatkozólag a következőket írja:

„Azon pillanathan, a melyben az osztrák-magyar hadsereg a határt állópi és lábát Boszniába teszi: a szerb hadseregnek is át kell lépnie a Drinát s Montenegrónak is Mostár felé kell venni útját. A szerb fejedelemségekre, melyek hódító háborút nem folytattak, a legdöntőbb pillanat következik be. A legéberebb szemmel kell kísérniük szomszédjuknak minden lépését, melyet az a büszke Bosznia és Hercegovina ügyében, mely tartományok a szerb országok koszorujában a legszebb virágot képezik, tenni fog. Az összes politikai tekintetek, melyek eddigelő a szerb fejedelemségeket visszatartották Boszniától s Hercegovinától, az osztrák-magyar seregnek Boszniába való bevonulásával — megszűnnek. Az ugynevezett politikai tudásnak ez esetben meg kell szűnnie, ha csak azt nem akarják, hogy a Száván tuli szerbség útterében a vérlúktetés megállíttassék s oly sok áldozat után a mostani szláv háboru legzebb gyümölcse a szerbség és szlávok ellenfeleinek ölébe essék. Oroszországnak a szóban forgó esetben egy próbát kell kiállania, mely alkalommal ki fog tűnni, hogy a szerbségnek szánt szerep lapda-e vagy árbcslés idegen érdekekért, avagy remélhető-e, hogy a nagy szláv egység jogegyenlő tagjaként fog elismertetni. Az anya szerb országnak, mely háspket szült a törökök ellen, lesznek tán gyermekei, kik a szerbségre nézve ily baljóslatu körülmények közepett is tudni és merni is fogják a szabadságot s a balkáni szerb nép egyesülését hangsúlyozni, s azt olykép hangoztatni, hogy az „az orosz-osztrák-magyar érdekek” között is hallható és meghallható legyen.”

A zárai dalmát „Narodni Liszt” „Menjünk Boszniába!” feliratu hárcias költeményében „Ausztriát” felhívja, hogy éiesen az elnyomott bosnyákok felszabadítására, „a magyarok szavára pedig ne hallgasson, kik Ausztriának csak is vesztére törnek, mindenkit lábbal tipornak.”

nem találkozom vele ma este, sigy tovább”. Így beszélgettek egymás közt, az én kedves jó barátaim. Én pedig egészen csendesen ültem ott, s örültem, midőn távozni hallottam őket. . . (Folyt. köv.)

Deáki Filep Sámuel élete

és irodalmi munkássága.

(Szül. 1784. okt. 25., † 1855. okt. 21.)

Irta: JAKAB ELEK.

(Folytatás.)

A nemzeti dalműnek szenvedélyes barátja volt s azoknak, kik annak kiválóbb képviselői voltak, határtalan tisztelője, így az öreg Szerdahelyinek, kit barátjaként szeretett, Schodelmet bálmuta. Dérynének a pesti színházról megváltásokor kötetlen beszédben e bucsudalt írta:

Bucsudalod zeng tehát
e dísz csarnokban,
Thalián koszorús papnője,
ki mint a tavasz himnője,
a kora pacsirta
a hofi hangzását parlagi rögeiről
első röppeivel fel
ébredést hirdetni.

Báj csalogány csattog bár
a magyar zene már felépült templomában,
neved, tetteid
a jó és szép barátainál
örökre fennmaradnak.
Vedd tőlek e kis emlényt,
találjon ez is helyet
kivívott szép koszorúd közt.

Midőn Wlasits Ferencz horvátországi bán, mint királyi biztos. 1833. Kolozsvárról előbbben megjelent, a tiszteletre adott szindarab előtt elénekelt verse, az ott levő kassai dalszínész társaság kérésére e kardalt írta:

Nagy férfi, kit a hazának Isteni
Oly jól választva tudának küldeni!
Kit jó királyunk ’kogyne’
Hozzánk elbocsáta még,
Hogy lássa a nép szerelmét
Inkább mi lánccal és

A székely lóbeszerzési alapról.

Hová s minő közszéla fordítsuk a székely lóbeszerzési alapot” e czim alatt a tisztelt „Kelet” 56-ik számában „figyelő” aláírással egy igen szépen kigondolt tanács adatik a volt székely huszár családoknak. Nem vonom kétségbe a jóakaratot, hazafitit nemes indulatot, hanem én is arra kérem a szerkesztő urat, sziveskedjék a vonatkozó alap elhelyezésére nézve nekem is annyi tért engedni, hogy egy és másra nézve, nézetem elmondhassam.

A tisztelet hangján óhajtok a dologhoz szólni, azért a mit elmondok, cs ak nézetem, leczkőzni az illető családokat, feljogosítva nem érzem magam, s azt hiszem más sem.

A „Nemere” tisztelt szerkesztője közölnézetünk, a miért csak köszönettel tartozunk, hogy a „Nemere” pártállást nem kívánt elfoglalni, bizonyítja az is, mert nézetünket minden commentár nélkül adta, tehát se jobbra, se balra nem agítalt, ennyit nyilvánítani már udvariasságból is tartozom.

Tisztelt „figyelő” ur inpracticusnak mondja a „Nemere” eljárását azért, hogy tért engedett nekem s másoknak, s azzal tisztel meg, hogy a mit egyik épít, a másik lerontja; „figyelő” ur pedig oly véghetetlen szerelmes bele és csalahatatlannak hiszi a fonódagyrát, oly annyira, hogy nem fél kimondani, miszerint egyedüli fűve a székeleknek csak is a fonóda lehet s képes lenne mint Jupiter az ő istenének: a fonóda gyárnak, borral, nektárral szolgálni még mások rovására is!

Hát ugyan kérem aláson, ki nem óhajta a fonóda létrehozatalát? óhajtuk biz azt, és áldozni is akarunk legalább .15—20 ezeret, de az egész összeget egy ismeretlen vállalatba fektetni, az összeget a székely huszárak agricultural működéséül egészen elvonni, sem nem practicus, sem nem igazságos dolog. Ha már most 15—20 ezer frtot rendelkezésre állítunk, megtettük kötelességünket, mivel nem szabad feledni, hogy az emittett tőke a volt huszár családok által megtakarított állalékból áll és a volt huszárak alig képviselik a többi székelyek számszerinti 15%-kát, sziveskedjenek tehát mások is áldozni.

Hogy az egész összeget miért nem óhajtom részemről átengedni, röviden indokolom. Azt csak nem tagadhatja senki, hogy a fonóda megkezdésével kísérletet akarnak tenni, még pedig szép, sok és egyforma fonal elkészítésével, a szö-

Esdünk, fogadd el érzettünket

Fesd le neki hiv szívünket,

S ahol, ki ily Főt bocsát

Vidd e nemzeti köv szavát:

„Hiva magyar haradjához

Királyához!”

A kir. biztos az országban állítólag létező nyugtalanság szellem kinyomozására volt küldve. Kitént, hogy a hir valótlán. Ő a legjobb véleménynyel ment el az országból, mely a mint agdódot érkezésekor, oly bennragaszkodással vált el tőle. A magyaroknak az ő rekonszanve megnyerése volt politikájuk, a látszik, hogy a költemény írója a közhangulat gyakorolt nagy befolyást, a színészek pedig gyűök iránt a kir. biztos jó hangulatra akarták bírni.

A bécsi aulisták 1848-ban a pesti ifjuság baráti idvezletére maguk kabélból követeket küldöttek. Elragadtá a szíves fogadás által, melyben részestültek, egy Buchheim nevű orvosnövendő a magyar nemzet iránti lelkesedésében, mikor onnan Bécsbe a Zrinyi nevű gőzösn visszament, a következő verset írta németül, egy pesti zeneművész zenére tette s köztetszést nyert hangművét később Bécsben is előadni kívánván, Deáki az aulista kívánságára magyarra fordította s így énekelte a fel a augusztusban a bécsi Conservatorium termében.

Hol, hol a nép, mely szép honiért

Vért, életét áldozni kész?

Hol, hol a nép, mely királyért

Mindent híven s szeretve teski

S hún védi őt, ha jó vész, vihar?

Kar.

„Az a nép a derék magyar!”

Hol a nép, mely sujtja, vesztet

A fajtalan dűly gödörzést?

Hol, hol a nép, mely mind legyőzi

Az elnyomottak zsarnokát?

Melyléd emberjőgrét küzd fő, kar

Kar.

„Az a nép a derék magyar!”

Hol a nép, melyléd szíveden nőben

Szűz szemérem-rózsá pirul,

